

جوان از نظر عقل

و ادوات

رشد طبیعی و اکتسابی عقل

ریاده روی در محبت

احترام به شخصیت نوجوان

انتقاد ملایم

سخنان دیگران و فراگرفتن معلومات این و آن ، عاید آدمی میگردد ، ولی برای کسی که عقل طبیعی وسالم ندارد شنیدن مقالات علمی سودبخش نیست ، مانند کسی که چشمش نابیناست ونمی تواند از پرتو نور آفتاب استفاده کند و موجودات را ببیند .

نکنه؛ قابل ملاحظه آن است که عقل بشر ، از راه فراگرفتن علم ودانش رشد می یابد وشکوفای می شود . این موضوع مورد کمال توجه اولیای گرامی اسلام بوده وایسن حقیقت را باتعبیروهای مختلفی به پیروان خود خاطر نشان نموده اند .

حضرت علی علیه السلام فرموده است :

رشد طبیعی و اکتسابی عقل

رشد عقل در عموم افراد بشر دو مرحله دارد : یکی رشد طبیعی ، ودیگری رشد اکتسابی رشد طبیعی عبارت از نموی است که بر اساس قانون خلقت وسنت آفرینش تدریجا نصیب عقل بشر می شود . ورشد اکتسابی عبارت از تکاملی است که برائسر آموزشهای علمی وتجربیات عملی عابد عقل آدمی می شود .

حضرت علی علیه السلام فرموده : "عقل بردو قسم است ، اول عقلی که به طور طبیعی وبر اساس سنت آفرینش ، نصیب بشر می شود ، ودیگری عقلی که از راه شنیدن

عقل، که غریزه، اختصاصی انسان و از سرمایه‌های طبیعی بشر است، با علم‌آموزی و تجربه‌اندوزی افزایش می‌یابد.

و نیز فرموده‌است: تحصیل علم و دانش مایه تقویت و تاءید عقل آدمی است.

امام صادق علیه‌السلام فرموده‌است:

مطالعه بسیار پیگیر در مسائل علمی، باعث شکفتگی عقل و تقویت نیروی فکرو فهم است.

زیاده روی در محبت

... محبت بیش از اندازه نسبت به کودک

نیز مانند بی‌مهری به کودک، عوارضنا-

مطلوبی در بردارد. به عبارت دیگر

همانطور که تحقیر و توهین به کودک، بی-

احترامی به شخصیت کودک، توجه نکردن

به عزت نفس و حب ذات کودک، در نهاد طفل اثر بدی می‌گذارد و نتایج تلخ آن در جوانی آشکار می‌شود، زیاده روی در محبت و افراط در نوازش نیز روان طفل را زودرنج و نامتعادل می‌سازد و در جوانی مایه تیره‌روزی و بدبختیش می‌شود.

امام باقر علیه‌السلام فرمود: بدترین پدران، کسانی هستند که در اعمال محبت نسبت به فرزند زیاده روی و افراط نمایند

احترام به شخصیت نوجوان

اولین حقیقتی که اولیاء و مربیان باید آن

را بپذیرند و یک واقعیت غیرقابل انکار

لطفاً "ورق بزنید"

بقیه از صفحه ۴۲

نقصان گذاشت.

دو گروه دیگر وضع ثابتی نداشتند و در پیشرفت آنان آهنگ خاصی مشاهده نشد.

البته دایره تشویق در مورد انسان

وسیع است. انسان را می‌شود به وسیله

کلمات تحسین آمیز و دادن نمره و جایزه و

... تشویق کرد. خواه در راه نیک و خواه

در راه بد، صلاح و یا فساد مفید یا مضر و ...

گام اول در راه تشویق جوانان به

اخلاق پسندیده همین است، اگر بخواهیم

فرمان پیامبر گرامی اسلام (ص) را که فرمود:

أَكْرَمُ مَوْلَادِكُمْ وَأَحْسَنُوَادَابَهُمْ

امثال کنیم، باید از همینجا شروع کنیم.

شاهد اینگونه تشویقها و تنبیه‌ها بودند

هیچ عکس‌العملی نشان داده نمیشد. گروه

چهارم در اطاق دیگری به حل مسائل

می‌پرداختند و از این برنامه‌ها هیچ

اطلاعی نداشتند. در آغاز کار متوسط

نمره‌های هر چهار گروه مساوی بود و بطور

متوسط افراد هر گروه در حدود ۱۲ ساله را از

۳۰ مسئله حل کرده بودند.

اما از روز سوم وضع تغییر کرد. به

این ترتیب که متوسط نمره گروهی که افراد

آن تمجید و تشویق می‌شدند روبه کاهش و

احترامش رابه نحوشایسته‌ای ارضا کرده‌اند .

امام صادق علیه‌السلام فرموده‌است :
فرزند خود را هفت سال آزاد بگذار بازی کند
وهفت سال او را با آداب و روشهای مفید و
لازم تربیت کن و درهفت سال سوم مانند
یک رفیق صمیمی ، مصاحب و ملازمش باش .

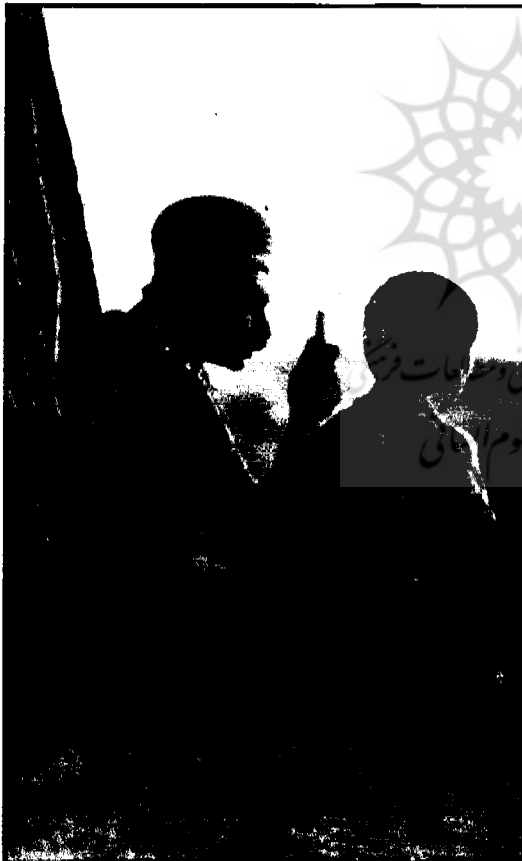
در این حدیث ، امام صادق علیه‌السلام
احترام و تکریم به نوجوان را با کلمهٔ ملازمت

بدانند این است که تحولات بلوغ وضع
طبیعی جسم و جان اطفال را دگرگون می -
سازد . بلوغ عملاً " به دوران کودکی خاتمه
می‌دهد و به فرزندان شخصیت‌آزاده‌ای
می‌بخشد . اولیا و مربیان باید متوجه
باشند که نوجوان امروز ، کودک دیروز نیست
و نمی‌توانند او را چه فرض کنند و با وی رفتاری
مشابه رفتار دوران کودکی داشته باشند .

پیشوای عالیقدر اسلام وضع روانی فرزندان
بشر را در سنین کودکی و دوران بلوغ در ضمن
یک حدیث با عبارتی کوتاه و جامع بیان
فرموده‌است و از طرز تعبیر آن حضرت ارزش
شخصیت نوجوانان و همچنین وظیفهٔ اولیاء
و مربیان نسبت به آنان به خوبی واضح
می‌شود .

رسول اکرم (ص) فرموده‌است : فرزند
آدمی در هفت سال اول زندگی ، آقا و سید
است در هفت سال دوم بنده ، فرمانبردار و
مطیع است ، در هفت سال سوم وزیر و
مشاور است .

در این حدیث ، رسول اکرم (ص) کلمهٔ
وزیر را در مورد نوجوانان به کار برده و بزرگترین
احترام رابه شخصیت آنان به عمل آورده
است . اگر اولیاء و مربیان به دستور رسول
اکرم (ص) عمل کنند و نوجوان را در کارها
به همکاری فکری و مشورت دعوت نمایند
عملاً " ارزش معنوی او را مورد توجه قرار
داده اند و بدینوسیله نیاز به تکریم و

لغزش و تخلف نیز باید متوجه شخصیت آنان باشند و تذکرات انتقادی خود را به ترتیبی ادا کنند که باعث هتک احترام و توهین به نوجوانان نشود و آنان را به راه عصیان و طعنان سرزنش ندهد.

حضرت علی علیه السلام فرموده است: لعزرائسان عاقل را با کانه تذکر دادن برای او مبرود دردناکتر است از سرزنش و توبیخ صریح.

بدبختانه بعضی از اولیاء و مربیان بر اثر بی اطلاعی از فن تربیت: انتقادات خود را مرتباً تکرار می کنند و به قصد اصلاح نوجوانان، پیوسته آنان را مورد توبیخ و اهانت خویش قرار می دهند. غافل از آنکه تکرار ملامت اثر معکوس دارد و نوجوان را در اعمال ناپسند خود حری ترمی کند و آنان را به لجاجت وامی دارد.

حضرت علی علیه السلام فرموده است: زیاده روی در ملامت و سرزنش آتش عناد و لجاجت را مشتعل می کند.

و نیز فرموده است: از توبیخ مکرر برهنگزین جدا کن که تکرار سرزنش، کناهکار را در اعمال ناپسندش حری و جسور می کند. علاقه ملامت را بسبب وی اثر می سازد.

با اولیائشان بیان نموده است. بنابراین از آغاز پانزده سالگی اولیاء و مربیان موظفند به شخصیت نوجوانان احترام کنند و به جای فرمانروایی، رفیق صمیمی نوجوانان و صاحب باصفای آنان باشند.

تکریم نوجوانان و احترام به شخصیت آنان در تمام شئون اخلاقی، اجتماعی اقتصادی، روانی و تربیتی آنان اثر می گذارد و نتایج درخشانی به بار می آورد.

حضرت علی علیه السلام فرموده است: آنکس که واجد بزرگواری و کرامت نفس باشد تا ایلات شهوانیش در نظر او خواری آید.

و نیز فرموده است: کسی که به شرف معنوی و کرامت نفس خود عقیده دارد بایبندی گناه خوارش نخواهد ساخت.

امام هادی علیه السلام فرموده است: کسی که خود را خفیف و خواری داند و در باطن احساس پستی و حقارت می کند، از شر او ایمنی نداشته باش.

انتقاد ملایم

اولیا و مربیان نه تنها در مورد تذکرات تربیتی خود مکلفند مراتب تکریم و احترام نوجوانان را مراعات نمایند، بلکه در مورد

تا وقتی شما ایستاده‌اید آمریکا کاری نمی‌تواند

ادام خمینی

بکند.